نقض حق تعیین سرنوشت

و آزادی‌های اساسی بومیان کالدونیای جدید

مقدمه

از ابتدای سال ۲۰۲۴ تاکنون، قلمرو کالدونیای جدید در اقیانوس آرام با موجی از تنش‌ها و ناآرامی‌های سیاسی و اجتماعی روبه‌رو بوده است. این تحولات عمدتاً از تصمیمات دولت فرانسه در زمینه اصلاح قوانین انتخاباتی محلی و واکنش اعتراضی بومیان کاناک سرچشمه گرفته است؛ مردمانی که دهه‌هاست برای تحقق حق تعیین سرنوشت و نقش‌آفرینی بیشتر در اداره سرزمین خود تلاش می‌کنند. اعتراضات گسترده مردمی در سال ۲۰۲۴، با درگیری‌های پراکنده و واکنش‌های امنیتی شدید همراه شد. دولت فرانسه در پاسخ، تدابیری محدودکننده مانند مقررات منع رفت‌وآمد و محدودسازی رسانه‌های اجتماعی را اعمال کرد؛ اقداماتی که از سوی نهادهای حقوق بشری بین‌المللی، از جمله کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد و عفو بین‌الملل، به‌عنوان تهدیدی برای آزادی بیان و حق تجمع مسالمت‌آمیز مورد انتقاد قرار گرفت. در پی افزایش اعتراضات، دولت فرانسه اجرای اصلاحات انتخاباتی را به طور موقت متوقف کرد و وعده برگزاری گفت‌وگوهایی تازه با نمایندگان مردم کاناک را داد. بااین‌حال، فضای بی‌اعتمادی و نارضایتی همچنان پابرجاست و مسئله حق تعیین سرنوشت بومیان کالدونیای جدید بار دیگر در کانون توجه داخلی و بین‌المللی قرار گرفته است.

وقایع

- **شروع اعتراضات اجتماعی**

کالدونیای جدید که در آب‌های گرم جنوب غربی اقیانوس آرام، در ۱۵۰۰ کیلومتری شرق استرالیا واقع شده است، از سال ۱۸۵۳ به فرانسه ضمیمه شد و در سال ۱۹۴۶ بعنوان قلمروی فرادریایی فرانسه شناخته شده است [۱] که همواره این مسئله در مقاطع تاریخی مختلف، مورد اعتراض بومیان بوده است. سال ۲۰۲۴ از فوریه در کالدونیای جدید با افزایش نارضایتی عمومی، به‌ویژه در میان مردم بومی کاناک، آغاز شد. کاناک‌ها که حدود ۳۹ درصد از جمعیت ۲۷۰ هزار نفری این قلمرو را تشکیل می‌دهند [۲]، بر این باور بودند که روند استعمارزدایی و اجرای توافق نومئا (۱۹۹۸) به بن‌بست رسیده و دولت فرانسه در عمل به تعهدات خود برای واگذاری تدریجی اختیارات سیاسی کوتاهی کرده است. بر اساس این توافق، به رسمیت شناختن کامل هویت کاناک به‌عنوان پیش‌شرط بازسازی قرارداد اجتماعی میان تمامی جوامع ساکن در کالدونیای جدید مطرح شده بود و حرکت به سوی حاکمیت مشترک با فرانسه و آمادگی برای استقلال کامل در اولویت قرار گرفت [۳]. در چارچوب این توافق، سه همه‌پرسی در سال‌های ۲۰۱۸، ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ برگزار شد [۴]. هر سه بار، اکثریت رأی‌دهندگان با اختلاف نسبتاً کمی به ماندن در حاکمیت فرانسه رأی دادند [۵]. با این حال، استقلال‌طلبان کاناک نتیجه همه‌پرسی سوم در دسامبر ۲۰۲۱ را به دلیل تحریم گسترده و تأثیر نابرابر همه‌گیری کرونا بر جوامع بومی، نامعتبر دانستند [۶].

به گفته ونسن برن‌گار (Vincent Brengarth)، وکیلی که از طرف متقاضیان در دادرسی اضطراری مربوط به تعویق همه‌پرسی نمایندگی می‌کرد، تاریخ برگزاری این همه‌پرسی از اساس مسئله‌برانگیز بود، زیرا هم‌زمان با اولین اوج‌گیری گسترده همه‌گیری کووید در کالدونیای جدید که با انتخابات ریاست‌جمهوری فرانسه نیز مصادف شده بود؛ دولت کالدونیای جدید تدابیر سخت‌گیرانه قرنطینه را اعمال کرد؛ اقدامی که امکان گفت‌وگو و مناظره عمومی پیش از برگزاری همه‌پرسی را به‌شدت محدود ساخت. به باور این وکیل، این وضعیت به‌ویژه بر جمعیت بومی کاناک تأثیر نامتناسبی گذاشت، زیرا این گروه در مقایسه با سایر ساکنان، دسترسی بسیار کمتری به اینترنت دارند. افزون بر این، جمعیت‌های بومی که به طور متوسط فقیرترند و در محیط‌های کوچک‌تر و متراکم‌تر زندگی و کار می‌کنند، بیش از دیگران در معرض بازماندن از حضور در پای صندوق رأی برای اجتناب از خطر ابتلا قرار گرفتند [۷]؛ لذا این امر موجب رکود در مذاکرات سیاسی میان پاریس و نیروهای استقلال‌طلب شد و احساس بی‌اعتمادی نسبت به آینده سیاسی در میان بومیان را افزایش داد.

در کنار این عوامل سیاسی، شکاف‌های اقتصادی و اجتماعی نیز نقش مهمی در گسترش نارضایتی‌ها داشتند. گزارش‌های رسانه‌ای و حقوق بشری در سال ۲۰۲۴ تأکید کردند که مردم کاناک همچنان با نابرابری‌های تاریخی در زمینه اشتغال، آموزش، بهداشت و مشارکت سیاسی روبه‌رو هستند؛ نابرابری‌هایی که ریشه در ساختارهای استعماری و تمرکز قدرت در دست جمعیت غیربومی دارد. طبق آمارها نرخ بیکاری در میان بومیان کاناک ۳۲/۵ درصد است، درحالی‌که این نرخ در میان غیر کاناک‌ها ۹ درصد است [۸]. همچنین طبق آمارها، شکاف ثروت بسیار عمیق است؛ به صورتی که ۱۰ درصد از فقیرترین افراد، ۱۳ برابر کمتر از ۱۰ درصد افراد ثروتمند درآمد دارند [۹]؛ ثروتمندانی که بیشتر مهاجران فرانسوی و فقیرانی که بیشتر بومی هستند. در چنین شرایطی، در سال ۲۰۲۴ موجی از اعتراضات مسالمت‌آمیز در نقاط مختلف کالدونیای جدید شکل گرفت. گروه‌های مدنی و سیاسی کاناک از دولت فرانسه خواستند تا به تعهدات خود طبق توافق نومئا بازگردد و روند گفت‌وگو درباره آینده سیاسی قلمرو را از سر گیرد. این اعتراضات در پایتخت نومئا و شهرهای پیرامونی با تجمعات گسترده همراه بود و شرکت‌کنندگان با دردست‌داشتن پرچم‌های FLNKS (جبهه آزادی‌بخش ملی سوسیالیست کاناک) خواستار احترام به حق تعیین سرنوشت شدند.

- **اصلاح قانون انتخابات محلی**

در نیمه ماه مه ۲۰۲۴ مجلس ملی فرانسه با وجود مخالفت‌های گسترده، طرح اصلاح قانون انتخابات محلی کالدونیای جدید را تصویب کرد. این اصلاحیه مقرر می‌کرد افرادی که بیش از ده سال در این قلمرو اقامت داشته‌اند، بتوانند در انتخابات استانی رأی دهند [۱۰]؛ اقدامی که در عمل، هزاران ساکن غیربومی را که پس از امضای توافق نومئا (۱۹۹۸) به این سرزمین مهاجرت کرده‌اند، به فهرست رأی‌دهندگان اضافه می‌کرد. رهبران بومی کاناک این تصمیم را تهدیدی مستقیم علیه حق تعیین سرنوشت خود دانستند، زیرا بر اساس توافق نومئا، تنها کاناک‌ها و کسانی که پیش از سال ۱۹۹۸ در این سرزمین ساکن بوده‌اند و فرزندانشان، حق رأی در انتخابات استانی و همه‌پرسی‌های استقلال را دارند. به باور آنان، گسترش فهرست رأی‌دهندگان، بافت جمعیتی و وزن سیاسی بومیان را تضعیف کرده [۱۱] و آینده استقلال را عملاً غیرممکن

می‌سازد. تنها ساعاتی پس از اعلام نتیجه رأی‌گیری در مجلس فرانسه، اعتراضات گسترده‌ای در پایتخت نومئا و شهرهای اطراف شکل گرفت. تجمع‌های اولیه که با شعارهای استقلال‌طلبانه و پرچم‌های جدایی‌طلبان همراه بود، به‌سرعت به درگیری‌های خشونت‌بار میان معترضان و نیروهای پلیس انجامید. به گزارش رسانه‌های بین‌المللی، دفاتر دولتی، ساختمان‌های عمومی و خودروها هدف خشم معترضان قرار گرفت [۱۲] و در برخی مناطق، به‌ویژه در حومه‌های نومئا، آتش‌سوزی و تخریب گسترده رخ داد. در واکنش به تشدید ناآرامی‌ها، دولت فرانسه وضعیت فوق‌العاده اعلام کرد و نزدیک به حدود ۷ هزار نیروی نظامی و امنیتی از جمله نیروهای هنگ تفنگ‌داران دریایی اقیانوس آرام کالدونیا، ارتش فرانسه، پلیس، ژاندارمری ملی و یگان‌های ویژه مانند گروه مداخله ژاندارمری ملی (GIGN)، شرکت‌های امنیت جمهوری (CRS)، یگان جست‌وجو، امداد، مداخله و بازدارندگی (RAID)، همراه با خودروهای زرهی و میلیشیاهای ضد استقلال مسلح در سراسر سرزمین کالدونیا مستقر شدند [۱۳]. تا پایان ماه مه، در جریان درگیری‌ها چند نفر کشته شدند که بیشتر آنان از میان بومیان کاناک بودند. برآوردهای رسمی و رسانه‌ای نیز از وارد آمدن بیش از ۲.۲ میلیارد یورو خسارت به زیرساخت‌ها و اقتصاد محلی حکایت داشت [۱۴].

این ناآرامی‌ها که بزرگ‌ترین بحران سیاسی و اجتماعی کالدونیای جدید از دهه ۱۹۸۰ تاکنون توصیف شده‌اند، شکاف عمیق میان پاریس و جامعه بومی کاناک را بار دیگر آشکار ساختند. درحالی‌که دولت فرانسه این اصلاحات را گامی برای «برابری دموکراتیک» توصیف می‌کند [۱۵]، نهادهای بین‌المللی از جمله گزارشگران ویژه سازمان ملل متحد هشدار داده‌اند که چنین اقدامی می‌تواند روند استعمارزدایی و اجرای توافق نومئا را تضعیف کرده و حقوق بومیان را در حوزه مشارکت سیاسی، هویت فرهنگی و مالکیت سرزمینی تهدید کند.

چالش‌ها و واکنش‌ها

- **اختلافات داخلی**

اختلاف اصلی میان استقلال‌طلبان و وفاداران به فرانسه در کالدونیای جدید بر سر ماهیت حاکمیت سیاسی و حق تعیین سرنوشت است؛ کاناک‌ها خواهان استقلال کامل و پایان استعمار هستند، درحالی‌که وفاداران، بر تداوم پیوند با جمهوری فرانسه تأکید دارند. در حوزه انتخابات و ترکیب جمعیتی، استقلال‌طلبان خواهان حفظ فهرست رأی‌دهندگان محدود به ساکنان پیش از ۱۹۹۸ هستند تا نفوذ سیاسی بومیان حفظ شود زیرا اگر طرح انتخاباتی دولت فرانسه که هم‌اکنون در حالت تعلیق است، اجرایی شود، مردم بومی این مجمع‌الجزایر را در موقعیتی پایین‌تر حتی نسبت به وضعیت فعلی آنها قرار می‌دهد؛ اما طرف مقابل، گسترش دامنه رأی‌دهندگان را نشانه‌ای از اصول دموکراتیک می‌داند. در زمینه اقتصاد و منابع نیکل، کاناک‌ها بر مالکیت محلی پافشاری می‌کنند و وفاداران، کمک‌های مالی و ثبات اقتصادی فرانسه را حیاتی می‌شمارند. اختلاف دیگر بر سر مدل حکمرانی است؛ استقلال‌طلبان از استقلال همراه با مشارکت محدود فرانسه سخن می‌گویند و وفاداران طرح فدرالیسم داخلی را پیشنهاد می‌کنند. در بعد هویتی و فرهنگی، کاناک‌ها خواهان به‌رسمیت‌شناختن زبان، عرف و نمادهای ملی خود هستند، درحالی‌که وفاداران بر هویت چند قومیتی فرانسوی محور تأکید دارند. نهایتاً، در خصوص نقش فرانسه در آینده، استقلال‌طلبان آن را باید شریک در واگذاری قدرت بدانند، درحالی‌که وفاداران، فرانسه را ضامن نظم و سرمایه‌گذاری می‌دانند. در مذاکرات با فرانسوی‌ها، بومیان با وجود اختلافات، بر دو نکته مشترکاً تأکید دارند؛ اینکه فرانسه نباید تنها ناظر بر کالدونیا باشد، بلکه باید «شریک واقعی» باشد که «مسئولیت‌های خود را می‌پذیرد» و «پیشنهاد مشخص [۱۶] و دسترس‌پذیر در مورد آینده‌ی کالدونیا روی میز می‌گذارد».

- **منابع سرشار معدنی**

کالدونیای جدید، سومین تولیدکننده بزرگ نیکل در جهان، در قلب یک منطقه دریایی پیچیده از نظر ژئوپلیتیکی قرار دارد، جایی که چین و ایالات متحده برای قدرت و نفوذ در امنیت و تجارت با هم رقابت می‌کنند و این ماده معدنی خود یکی از دلایل تنش میان بومیان و فرانسوی‌ها در منطقه بوده است. صنعت نیکل کالدونیای جدید دارای چندین سایت معدنی فعال است که در سراسر این سرزمین توزیع شده‌اند، به‌ویژه در امتداد رشته‌کوه مرکزی جزیره اصلی متمرکز شده‌اند [۱۷]. از دهه ۱۹۷۰، پس از رونق نیکل که بیگانگان را به خود جلب کرد، تنش‌ها در این جزیره افزایش یافت و درگیری‌های مختلفی بین پاریس و جنبش‌های استقلال کاناک رخ داد [۱۸]. این مجمع‌الجزایر ۵/۶ درصد از تولید جهانی نیکل را در اختیار دارد و این فلز ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی و ۹۰ درصد از صادرات آن را تشکیل می‌دهد [۱۹]. با وجود اختلافات و درگیری‌هایی که تاکنون میان بومیان و دولت فرانسه وجود داشته است، به نظر می‌رسد که فرانسه هرگز منافع سرشار ناشی از

این ماده معدنی گران‌بها را رها نخواهد کرد و این خود یک چالش اساسی برای بومیان در جهت حق تعیین سرنوشت خواهد بود؛ بعلاوه آنکه انتظار می‌رود صادرات نیکل کالدونیای جدید بین سال‌های ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۷ با نرخ رشد مرکب سالانه ۰/۳۲ درصد رشد کند [۲۰].

- **واکنش‌های داخلی**

نمایندگان جناح‌های مختلف مجلس ملی فرانسه در جریان بررسی طرح اصلاح قانون انتخابات کالدونیای جدید، هشدارهایی جدی نسبت به پیامدهای آن مطرح کردند. باستین لاشو، نماینده حزب چپ رادیکال فرانس ان‌سومیز (LFI) گفت: «این تصمیم می‌تواند پیامدهای غیرقابل‌پیش‌بینی برای صلح مدنی داشته باشد». رئیس گروه پارلمانی LFI، ماتیلد پانو نیز خطاب به دولت هشدار داد: «مسئول عواقب اقدامات خود خواهید بود». نمایندگان چپ‌گرا و اعضای گروه لیوت (LIOT) شامل نمایندگان مناطق فرادریایی، دولت را متهم کردند که روش نادرستی را در تصویب لایحه به کار گرفته است؛ روشی که به گفته آنان، «به نفع وفاداران به فرانسه و به زیان استقلال‌طلبان» تمام می‌شود. حتی بدون تصویب نهایی در کنگره محلی کالدونیای جدید. آنان هشدار دادند که این اقدام در واقع قدرت سیاسی بومیان کاناک را بیش‌ازپیش تضعیف می‌کند؛ مردمی که بنا بر آمار رسمی مؤسسه ملی آمار فرانسه (INSEE)، در سرشماری سال ۲۰۱۹ نزدیک ۴۰ درصد جمعیت این مجمع‌الجزایر را تشکیل می‌دادند [۲۱].

در ۲۳ مه ۲۰۲۴، رئیس‌جمهور فرانسه امانوئل مکرون در جریان سفر خود به نومئا، پایتخت کالدونیای جدید، اعلام کرد که اجرای طرح اصلاح قانون انتخابات را به دلیل ناآرامی‌ها و اعتراضات بومیان کاناک به طور موقت به تعویق می‌اندازد. او گفت این اصلاحیه که هدفش گسترش فهرست رأی‌دهندگان است، «اجرا نخواهد شد مگر در شرایط صلح و توافق سیاسی گسترده‌تر درباره آینده جزیره». مکرون تأکید کرد که «این اصلاحات با زور اعمال نخواهد شد» و اولویت فوری او بازگرداندن آرامش، رفع انسداد جاده‌ها و آغاز گفت‌وگوی سیاسی است. وی در برابر ساختمان کمیساریای عالی فرانسه یک دقیقه سکوت به احترام قربانیان اعتراضات برگزار کرد. مکرون افزود طی یک ماه آینده وضعیت ارزیابی و درباره «پیگیری نهادی» تصمیم‌گیری خواهد شد که تا زمان نگارش این نوشتار، نتایج آن نامشخص است. درعین‌حال، وی از اعزام سه هزار نیروی نظامی از فرانسه برای برقراری نظم خبر داد و گفت این نیروها «تا هر زمان لازم باشد»، در منطقه باقی خواهند ماند [۲۲].

- **واکنش‌های بین‌المللی**

در ۲۱ اوت ۲۰۲۴، چهار گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در بیانیه‌ای مشترک هشدار دادند که طرح دولت فرانسه برای گسترش فهرست رأی‌دهندگان در کالدونیای جدید به‌عنوان اقدامی که در ماه مه به شورش‌ها و درگیری‌های مرگبار انجامید، تهدیدی جدی برای حقوق مردم بومی کاناک و روند استعمارزدایی این سرزمین است. در این گزارش آمده است که: در ۱۴ مه ۲۰۲۴ پارلمان فرانسه لایحه‌ای را تصویب کرد که به گفته کارشناسان سازمان ملل متحد، یکی از ستون‌های اصلی توافق نومئا را با لغو «انجماد فهرست رأی‌دهندگان» در کالدونیای جدید که هنوز قلمرویی غیرخودگردان تحت حاکمیت فرانسه محسوب می‌شود، در هم می‌شکند. آنان هشدار دادند که این لایحه و طرح‌های دیگر، دستاوردهای توافق نومئا را در زمینه به‌رسمیت‌شناختن هویت بومی کاناک، نهادهای عرفی و حقوق سرزمینی تهدید می‌کند. گزارشگران ویژه تأکید کردند که فرانسه حق مشارکت، مشورت و رضایت آزاد و آگاهانه مردم کاناک را نقض کرده و در برابر اعتراضات مسالمت‌آمیز ده‌ها هزار کاناک از فوریه ۲۰۲۴، به‌جای گفت‌وگو، به نظامی‌سازی و استفاده مفرط از زور روی آورده است؛ اقدامی که به کشته‌شدن چندین نفر، زخمی‌شدن ۱۶۹ تن و بازداشت بیش از دو هزار نفر انجامید. آنان همچنین از وجود میلیشیاهای مسلح ضد استقلال‌طلب و بی‌عملی دولت فرانسه در انحلال آنها ابراز نگرانی کردند. کارشناسان با تأکید بر اصل بازگشت‌ناپذیری روند استعمارزدایی، از دولت فرانسه خواستند تا اجرای توافق نومئا را تضمین و لایحه اصلاحی را به طور کامل لغو کند، نه اینکه صرفاً آن را تعلیق کند [۲۳].

«انجمن پیش‌حقوقی سیاه‌پوستان» در مطلبی که در سایت دانشگاه کلمبیا مستقر در نیویورک منتشر شده است، به مسئله بومیان در کالدونیای جدید پرداخته است. در این گزارش آمده است که سرزمینی که هنوز در مسیر پرچالش استعمارزدایی قرار دارد. طرح فرانسه برای سیستم رأی‌گیری کالدونیا، با هدف لغو «انجماد انتخاباتی» مندرج در توافق نومئا ارائه شد، اما در عمل قدرت سیاسی مردم بومی کاناک را که بر اثر سیاست‌های مهاجرتی استعماری به اقلیت تبدیل شده‌اند، تضعیف می‌کرد. به‌رغم تعلیق طرح در پی اعتراضات گسترده و فشار بین‌المللی، نویسنده این اقدام را بخشی از راهبرد حقوقی فرانسه برای حفظ سلطه استعماری مهاجران می‌داند. مقاله توضیح می‌دهد که

توافق نومئا، درج شده در ماده ۷۷ قانون اساسی فرانسه، وعده واگذاری تدریجی و غیرقابل‌بازگشت قدرت از فرانسه به کالدونیای جدید را داده بود و انجماد فهرست رأی‌دهندگان یکی از تضمین‌های کلیدی برای حفظ حاکمیت کاناک‌ها محسوب می‌شد. اما لایحه ۲۰۲۴ با ادعای گسترش دموکراسی این تعهد را نقض کرد. نویسنده باتکیه‌بر داده‌های جمعیتی تاریخی نشان می‌دهد که سیاست‌های مهاجرتی دولت فرانسه از قرن نوزدهم تا امروز، ابزاری برای تضعیف اکثریت بومی و تحکیم نفوذ وفاداران به پاریس بوده است. او خاطرنشان می‌کند که فرانسه و مهاجران اروپایی منافع اقتصادی عظیمی، به‌ویژه در صنعت نیکل دارند و استقلال کالدونیای جدید تهدیدی برای کنترل منابع و ساختارهای قدرت آنان است. به باور نویسنده، لغو انجماد انتخاباتی نه‌تنها خیانت به تعهدات نومئا بلکه نشانه‌ای از استمرار استثمار و امپریالیسم حقوقی فرانسه است. هرچند دولت مکرون پس از خشونت‌ها و فشار سازمان ملل متحد، اجرای طرح را متوقف کرد، اما از لغو رسمی آن خودداری ورزید؛ امری که نشان می‌دهد پاریس بیش از پایبندی به توافق، در پی حفظ ظواهر صلح و مشروعیت سیاسی است. نویسنده نتیجه می‌گیرد که اگر فرانسه واقعاً به تعهدات خود نسبت به حق تعیین سرنوشت مردم کاناک پایبند نباشد، روند آشتی و استعمارزدایی فرو خواهد پاشید و تلاش‌های بومیان برای حاکمیت ملی بار دیگر قربانی منافع استعماری خواهد شد [۲۴].

رسانه تحلیلی «انجمن شرق آسیا» یا (EAF) مستقر در استرالیا نیز در تحلیلی تحت عنوان «گذشته تقسیم‌شده و آینده ازهم‌گسیخته کالدونیای جدید» که توسط جان کاتل از دانشگاه سیدنی نوشته شده است، به مسائل مرتبط با کالدونیای جدید پرداخته است. در این نوشتار آمده است که اقیانوس آرام درگیر یک بحران چندلایه است و کالدونیای جدید، تحت حاکمیت فرانسه و استقلال احتمالی «بوگنویل» از پاپوآ گینه‌نو، در قلب آن قرار دارند. این سرزمین که از نظر رسمی یک قلمرو فرادریایی فرانسه محسوب می‌شود، از دید مردم بومی کاناک هنوز مستعمره‌ای است که تشنه استقلالی مشابه دیگر کشورهای مشابه است. در میان جوانان کاناک نارضایتی عمیقی وجود دارد؛ آنان نه شغل مناسب می‌یابند و نه تغییر محسوسی در روند بیش از سی‌ساله درباره وعده‌های بازتعادل اجتماعی و اقتصادی احساس می‌کنند. اقتصاد نیکل در جزیره اصلی همواره دچار رکود بوده است؛ همه‌پرسی مناقشه‌برانگیز ۲۰۲۱ و طرح اصلاح انتخابات تنها آخرین قطرات در این جام لبریز بودند. در قرن حاضر کشورهای اندکی به استقلال رسیده‌اند: تیمور شرقی در سال ۲۰۰۲ و سودان جنوبی در ۲۰۱۱ به این مسئله دست یافتند اما ناکامی در به‌رسمیت‌شناختن گسترده کوزوو و خشونت‌های دائمی در فلسطین پیش‌زمینه‌هایی نگران‌کننده از ناکامی در حق تعیین سرنوشت و رسیدن به استقلال کامل هستند [۲۵].

جمع‌بندی

تحولات سال ۲۰۲۴ در کالدونیای جدید، بازتاب بحران عمیق میان نظم استعماری و تلاش بومیان کاناک برای احیای حق تعیین سرنوشت است. بحران از اصلاحات انتخاباتی آغاز شد، اما ریشه در ساختارهای تاریخی نابرابری، تمرکز قدرت و بی‌اعتمادی مزمن دارد. طرح فرانسه برای گسترش فهرست رأی‌دهندگان، اگرچه در ظاهر اقدامی دموکراتیک بود، در عمل به منزله بازتولید استعمار از طریق ابزارهای حقوقی و جمعیتی تلقی شد. واکنش سرکوبگرانه دولت، از جمله اعزام نیروهای نظامی و محدودسازی آزادی‌های مدنی، نه‌تنها نارضایتی‌ها را تشدید کرد بلکه نشان داد دولت فرانسه همچنان به منطق تسلط یافتن متکی است. اعتراضات کاناک‌ها بار دیگر مسئله استعمارزدایی ناقص را در نظم جهانی احیا کرد و پرسش‌های بنیادی درباره صداقت فرانسه در اجرای توافق نومئا و پایبندی به اصول منشور ملل متحد را پیش کشید. منابع نیکل و موقعیت ژئوپلیتیکی کالدونیا نیز این بحران را در پیوند با رقابت قدرت‌های بزرگ قرار داده‌اند و نشان می‌دهد استعمار نوین دیگر از مسیر لشکرکشی نمی‌گذرد، بلکه از کانال قانون، اقتصاد و سیاست هویتی بازتولید می‌شود. از این منظر، بحران کالدونیای جدید صرفاً مناقشه‌ای محلی نیست، بلکه نمادی از کشمکش جهانی میان عدالت تاریخی و استمرار سلطه است.

منابع

1. Maguire, D. (2024, May 23). What's happening in New Caledonia? Why is there rioting?. ABC NEWS. From: https://www.abc.net.au/news/2024-05-23/what-happening-in-new-caledonia-unrest-protest/103878360
2. Iwgia. (n.d). Indigenous peoples in Kanaky. Iwgia. From: https://iwgia.org/en/kanaky-new-caledonia.html
3. Embassy of France in Wellington. (2024, August 27). Agreement on New Caledonia signed in Nouméa on 5 May 1998. Embassy of France in Wellington. From: https://nz.ambafrance.org/Agreement-on-New-Caledonia-signed-in-Noumea-on-5-May-1998

4. Pohle, C. (2024, May 23). What Caused the Recent Unrest in New Caledonia?. United States Institute of Peace. From: https://www.usip.org/publications/2024/05/explainer-what-caused-recent-unrest-new-caledonia
5. Al Jazeera. (2024, May 16). 'Intolerable': State of emergency in New Caledonia as unrest spreads. Al Jazeera. From: https://www.aljazeera.com/news/2024/5/16/state-of-emergency-takes-effect-in-new-caledonia-after-four-killed-in-riots
6. Soler, N. (2024, April 6). In New Caledonia, Kanak People Are Defending Their Autonomy. Jacobin. From: https://jacobin.com/2024/06/new-caledonia-kanak-independence-france
7. Smith, E. (2022, July 26). The future of New Caledonia following the third independence referendum: A French balancing act. Eurac Research. From: https://www.eurac.edu/en/blogs/eureka/the-future-of-new-caledonia-following-the-third-independence-referendum-a-french
8. Foroudi, L. (2024, May 24). The colonial-era inequalities that fuelled the New Caledonia crisis. Reuters. From: https://www.reuters.com/world/colonial-era-inequalities-that-fuelled-new-caledonia-crisis-2024-05-23/
9. Iwgia. (2022, April 1). The Indigenous World 2022: Kanaky (New Caledonia). Iwgia. From: https://iwgia.org/en/kanaky-new-caledonia/4689-iw-2022-kanaky-new-caledonia.html
10. ABC News. (2024, May 19). Why an approved constitutional amendment in New Caledonia led to deadly violence in the French overseas territory. ABC NEWS. From: https://www.abc.net.au/news/2024-05-20/new-caledonia-riots-explained/103866440
11. Al Jazeera. (2024, May 15). Three killed in riots after France backs New Caledonia vote changes. Al Jazeera. From: https://www.aljazeera.com/news/2024/5/15/france-backs-controversial-new-caledonia-vote-changes-amid-continued-unrest
12. Mazzoni, J. (2024, May 17). New Caledonia riots: parts of territory 'out of state control', French representative says. The Guardian. From:https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/17/new-caledonia-riots-protests-noumea-out-of-state-control
13. Iwgia. (2025, April 25). The Indigenous World 2025: Kanaky (New Caledonia). Iwgia. From: https://iwgia.org/en/kanaky-new-caledonia/5768-iw-2025-kanaky-new-caledonia.html
14. Decloitre, P. (2025, March 10). Rebuilding New Caledonia's tourism brand after 2024 riots. RNZ. From: https://www.rnz.co.nz/news/pacific/544306/rebuilding-new-caledonia-s-tourism-brand-after-2024-riots
15. Rodriguez, P. (2024, May 29). The Electoral Reform in New Caledonia as a Blessing in Disguise. Verfassungsblog. From: https://verfassungsblog.de/a-blessing-in-disguise/
16. Decloitre, P. (2025, February 8). Talks held on political and economic future of New Caledonia. RNZ. From: https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/541301/talks-held-on-political-and-economic-future-of-new-caledonia
17. Zadeh, J. (2025, June 30). New Caledonia's Critical Minerals: Development Prospects and Multilateral Cooperation. Discovery Alert. From: https://discoveryalert.com.au/new-caledonia-strategic-minerals-2025/
18. Reuters. (2024, May 21). Why is there unrest in New Caledonia? Everything you need to know. The Guardian. From: https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/15/why-riots-new-caledonia-france-voting
19. Hache, E. (2024, May 21). New Caledonia and the Geopolitics of Critical Metals: Towards a Disruption of the Nickel Market?. The French Institute for International and Strategic Affairs (IRIS). From: https://www.iris-france.org/en/186389-nouvelle-caledonie-et-geopolitique-des-metaux-critiques-vers-une-perturbation-du-marche-du-nickel/
20. Global Data. (2024, August 23). Nickel production in New Caledonia and major projects. Mining Technology. From: https://www.mining-technology.com/data-insights/nickel-in-new-caledonia/?cf-view&cf-closed
21. Le Monde. & AFP. (2024, May 15). MPs approve New Caledonia constitutional reform as second night of violence shakes French territory. Le Monde. From: https://www.lemonde.fr/en/politics/article/2024/05/15/new-caledonia-the-assemblee-nationale-approves-constitutional-reform-after-tense-night-on-archipelago_6671516_5.html
22. Al Jazeera. (2024, May 23). France's Macron delays New Caledonia voting reform after protests. Al Jazeera. From: https://www.aljazeera.com/news/2024/5/23/frances-macron-delays-new-caledonia-voting-reform-after-protests
23. The Office of the High Commissioner for Human Rights. (2024, August 20). France: UN experts alarmed by situation of Kanak Indigenous Peoples in the Non-Self-Governing Territory of New Caledonia. OHCHR. From: https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/08/france-un-experts-alarmed-situation-kanak-indigenous-peoples-non-self
24. Blair, C. & Domercant, J. & Farley, E. (2025, April 29). Settler Sovereignty by Statute: France's Constitutional Threat to the Nouméa Accord. Columbia University. From: https://blackprelaw.studentgroups.columbia.edu/news/settler-sovereignty-statute-frances-constitutional-threat-noumea-accord
25. Connell, J. (2024, October 3). New Caledonia's divided past and fractured future. East Asia Forum. From: https://eastasiaforum.org/2024/10/03/new-caledonias-divided-past-and-fractured-future/